

50 år för Lundabygdens natur

**Jubileumskrönika av föreningens ordförande Per Blomberg med
anledning av att Lunds Naturskyddsförening fyller 50 år i augusti 2024.**

Jag tycker det är viktigt att lära sig av historien för att kunna verka i nutid och planera för framtiden. Det är en anledning till att jag har fördjupat mig i föreningens historia och försökt sätta in denna i den samhällsutveckling som skett i Lunds kommun sedan 1970-talet. Under våren 2024 har jag intervjuat ett 40-tal personer som haft betydelse för natur- och miljövårdsarbetet i Lunds kommun samt tillbringat åtskilliga timmar i Lundasamlingen på stadsbiblioteket och Arkivcentrum Syd för att läsa protokoll och äldre programblad. Tillbakablicken har inte ambitionen att vara heltäckande, men jag hoppas kunna ge de viktigaste dragen för föreningens betydelse för natur- och miljövårdsarbetet i Lunds kommun.

Lunds Naturskyddsförening bildades som Lundabygdens Naturvårdsförening och har under 50 år engagerat en lång rad personer på föreningens aktiviteter, i arbetsgrupper, studiecirkelar och inte minst genom förtroendeuppdrag för över 250 personer. Några eldsjälar har lagt ner mer tid än andra eller på andra sätt haft stor betydelse för natur- och miljövårdsarbetet i Lund och nationellt. Motsvarande engagemang fanns under Lunds Fältbiologiska Studentsällskaps (LuFS) verksamhet åren 1965-2001 innan de båda föreningarna gick ihop. Även Lunds Fot- och Cykelfolk har gått ihop med Lunds Naturskyddsförening år 2011 och har haft många engagerade under föreningens verksamhetsår. Verksamheten i Lunds Fot- och Cykelfolk lever vidare i cykelgruppen inom LNF.

- Vad är då Lunds Naturskyddsförening? Enligt föreningens senaste stadgar från 2015 är målet att:
- verka för att hos människor väcka och underhålla känslan för naturen och dess värden,
- verka för att människans samhälle och verksamhet anpassas efter naturens förutsättningar,
- väcka opinion och påverka beslut rörande naturskydd och miljövård samt verka för skydd och vård av värdefull natur,
- bedriva informations- och utbildningsverksamhet.

Här används tre begrepp som kan behöva förtydligas: naturskydd, naturvård och miljövård. Naturskyddstanken växte fram i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet som en reaktion på den stora landskapsförändring som skett efter skiftesreformer, industrialisering och urbanisering. Naturen skulle skyddas mot mänsklig påverkan, vilket ledde till att de första nio nationalparkerna inrättades redan 1909.

Under 1900-talet blev det allt mer uppenbart att stora delar av landskapet var påverkat av människans hävdformer och krävde fortsatt hävd för att bibehålla naturvärden. Det räckte inte att skydda värdefull natur, utan denna behövde även vård för att bibehållas. På 1960-talet fick Sverige en ny naturvårdslag och även en egen myndighet i Naturvårdsverket. I begreppet naturvård omfattas en bred syn på naturen där inte bara biologisk mångfald ingår, utan även friluftsliv, estetiska värden, geologiska värden, kulturhistoriska värden och hushållning med naturresurser.

Miljövård, slutligen, är ett bredare begrepp än naturvård och omfattar både människan och naturen med fokus på den yttre miljön. När vi hör begreppet tänker vi ofta på föroreningar, klimatförändringar, vattenvård, buller, strålning och andra aspekter som kan skada natur och människa. Idag finns både naturvård, naturskydd och miljöskydd samlade i miljöbalken.

Lunds Naturskyddsförening har nått många framgångar i natur- och miljövårdsarbetet, inte minst genom de många naturreservat som bildats i kommunen. Den största insatsen har föreningen ändå gjort genom att vara en viktig opinionsbildare och stark folkrörelse i kommunen. Som en del av Svenska Naturskyddsföreningen med 210 000 medlemmar varav över 4600 i Lunds kommun har vi möjlighet att påverka och föra naturens och kommande generationers talan. Att se tillbaka på de gångna 50 åren ger perspektiv på vårt arbete och inspiration för de kommande åren.

1. Föreningen bildas

Det var den 28 augusti 1974 som Lundabygdens Naturvårdsförening (LNF) officiellt bildades. Skånes Naturvårdsförbund (SkNF), som var en självständig förening på den tiden, tog initiativ till uppstart av flera lokalföreningar i samband med kommunreformen som slog samman många mindre kommuner till färre och större. Syftet var att på sikt skapa en förening i varje kommun. Nils Malmer, Olof Nordmark och Bengt Nihlgård satt i SkNF:s styrelse och hade kallat medlemmar i föreningen som bodde i de fyra nybildade kommunerna Lund, Staffanstorp, Lomma och Kävlinge till startmötet på stadsbiblioteket i Lund. Ett 70-tal medlemmar kom till mötet där Bengt Nihlgård valdes till mötesordförande och Olof Nordmark till sekreterare. Den kände naturfotografen och författaren Arne Schmitz höll ett föredrag om "naturvård i Skåne" innan föreningen formellt bildades. Till en interimstyrelse valdes 11 personer med något namn från varje kommun, och som sammankallande den inom naturvårdskretsar mycket respekterade Gustaf Rudebeck.

Den första styrelsen

En av de personer som valdes in i styrelsen var Gösta Regnéll som sedan dess har haft förtroendeuppdrag i föreningen under hela dess 50-åriga verksamhet. Gösta berättar att föreningen kallade till ett extra årsmöte i oktober då interimstyrelsen valdes om i sin ursprungliga sammansättning samt kompletterades med ytterligare sex personer. Gustaf Rudebeck ville inte vara

Naturskyddsföreningen Lund

ordförande så det blev i stället Anders Wingstrand från Barsebäck. Det var en stor och spretig styrelse med både äldre mer konservativa naturintresserade och yngre radikala miljöengagerade fältbiologer. Gösta var 25 år och hade precis avslutat sin trebetygsuppsats i växtekologi som omfattade Benestads backar. Det var hans handledare, professor Nils Malmer, som uppmanat honom att gå på mötet.

Bland de övriga styrelseledamöterna i den nybildade föreningen fanns bland andra Håkan Hallander, Hjalmar Dahm, Bo Wallén (mångårig sekreterare), Nils Gyllenkrok, Erik Heijbel, Ann Marie Westman, Börje Sundquist (kassör i många år) och John Nilsson. Det första året satt Gösta som sekreterare i styrelsen men blev på andra ordinarie stämma 1976 vald till ordförande, lämnade ordförandeposten 1978 då han blev aktiv i kommunpolitiken och satt sedan kvar i styrelsen till 1986 då han avslutade som ordförande ett år till innan han övergick till valberedning och senare revisor.

Familjen Naturskyddsföreningen

När Lundabygdens Naturvårdsförening (LNF) bildades var man inte ensam naturförening i Lund. Redan 1965 hade en studentförening under Svenska Naturskyddsföreningen (SNF) bildats i Lund och den var mycket aktiv 1974 när LNF bildades. Lunds Fältbiologiska Sällskap (LFS och senare LuFS) hade ett mycket omfattande program med föreläsningar, exkursioner och läger med många deltagare. LNF valde därför medvetet att koncentrera arbetet på kommunernas planering med ny kommunöversikt och utpekande av skyddsvärda naturområden men inte så mycket exkursioner som idag.

1978 gick Skånes Naturvårdsförbund (tidigare Skånes Naturskyddsförening) samman med Svenska Naturskyddsföreningen och blev ett länsförbund inom den rikstäckande föreningen. Lundabygdens Naturvårdsförening (LNF) och Lunds Fältbiologiska Sällskap (LuFS) blev då två lokala kretsar av riksföreningen Svenska Naturskyddsföreningen. Redan 1947 hade Svenska Naturskyddsföreningen initierat en fristående ungdomsförening i Sveriges Fältbiologiska Ungdomsförening (SFU) som senare förenklade sitt namn till bara Fältbiologerna. Den första fältbiologklubben i Lund bildades redan 1955 och bedriver fortfarande verksamhet idag 69 år senare. Fältbiologerna har varit en viktig skola för natur- och miljövårdengagerade personer i Sverige, och många har fortsatt sitt engagemang inom Naturskyddsföreningen.

Andra naturföreningar

Förutom de båda lokala föreningarna inom Svenska Naturskyddsföreningen och Fältbiologerna fanns det fler naturföreningar i Lund vid denna tid. Lunds Botaniska Förening (LBF) bildades redan 1858 och är landets äldsta botaniska förening. LBF:s syfte har allt sedan starten varit att tillvarata intresset för och främja studier av botanik, samt sprida kunskap om och verka för skydd av vår flora. Även om Lund ingår i namnet har verksamhetsområdet varit betydligt större men omfattar idag framför allt Skåne.

Entomologiska Sällskapet i Lund (ESIL) startades 1903 och är landets näst äldsta entomologiska förening. Även denna förening har ett större verksamhetsområde än Lund men båda har haft Lund som en naturlig plats för möten och sammankomster under alla år.

Skånes Naturskyddsförening, senare Skånes Naturvårdsförbund (SkNF) och Naturskyddsföreningen i Skåne, har tidigare nämnts och bildades 1910, året efter att den nationella Svenska Naturskyddsföreningen bildades. Under de första 60 åren fram till sammanslagningen 1978 var SkNF en ansedd regional förening med Lund som bas. Det var prominenta herrar som företrädde föreningen och bland annat turades de båda landshövdingarna om att vara ordförande ända in på 1970-talet. Eftersom det saknades formella naturvårdsföreträdare på regional och lokal nivå fick SkNF en viktig roll i de olika naturvårdsfrågorna tillsammans med LBF och ESIL.

Fågelintresserade samlades i Sveriges Ornitologiska Förening (SOF, idag BirdLife Sweden) eller inom Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) som bildades år 1952 som den första regionala sammanslutningen inom den nationella föreningen.

Naturvårdsförening i Lund inventerar okända områden

Mb. 25/11-75

LUND: Lundabygdens Naturvårdsförening har startat en inventeringsverksamhet inom sitt område (Lund, Kävlinge, Lomma och Staffanstorp). Syftet är att få fram okända eller uppmärksammade områden av betydelse för naturvården och att ge synpunkter på speciella värden eller lämplig skötsel inom de områden som är, eller kommer att bli skyddade.

I Kävlinge har föreningen hittat följande områden som man anser är värdefulla, men som hittills inte uppmärksammats i planeringen.

- Bøljenamossen.
- Kärr vid Dalhem.
- Skogsdunge nordväst om Gryet.

Föreningen vill vidare speciellt uppmärksamma:

- Lödde ås dalgång.
- Allarps mölla och betesmark.
- Kävlingeåns dalgång.

Föreningen beskriver de olika områdena så här:

Bøljenamossen ligger ca 2 km S Lackalånga. "Mossen" kan karaktäriseras som en kärräng, en betad näringsrik fuktmark av frodigt slag i en depression i Lundaslätten. Dess yta är ca 10 ha.

Bøljenamossens centrala partier är bevuxna med viden, al och björk. Ut mot kanterna glesnar träden och små gläntor öppnar sig. Här förekommer kraftiga tuvor av starr tillsammans med tex den praktfulla sjöranunkeln, men också mera nedbetade ytor. Ytterligare längre ut höjer sig marken, torven tunnar ut och försvinner och en mera trivial kulturbetesmark bildar övergång till de omgivande åkrarna. Området är väl hävdad och betas av både hästar och nöt.

Vi anser, inte minst med tanke på Bøljenamossens läge i det på allmångsrättslig mark så fattiga sydvästskåne, att det är mycket angeläget att Bøljenamossen med omgivande betesmark även i fortsättningen används för bete och inte plöjs upp i kanterna, dikas ut eller på annat sätt exploateras. Mossens naturvårdsvärden är dåligt kända och en inventering, i synnerhet av florán, är väl motiverad.

RIKKÄRR

Vid Dalhem, 1 km V St Harrie, ligger ett litet rikkärr med stora naturvärden. Orkidéfloran är rik, med bl a ängsnycklar, kärrknipprot, vaxnycklar och framför allt det sällsynta gulyxnet, som nu troligen har mindre än ett halvdussin lokaler i Skåne. Dessutom förekommer flera intressanta fågelarter: bl a häckar kärr-

sångare, sävsångare och troligen också gräshoppsångare, rörsångare och vattenrall.

Vi anser att området bör skyddas mot exploatering, igenväxning och uttorkning. I synnerhet det sistnämnda hotet måste beaktas vid ev anläggningsarbeten i omgivningen (vägbyggen etc). Omgivet av en skyddszon mot framtida bebyggelse bör kärret bli en pärla, såväl för Kävlinges invånare som för längre bortifrån kommande naturvänner.

En inventering av området och en undersökning av dess historia och vegetationens troliga framtida utveckling bör utföras. Måhända visar sig ett förordnande enligt MVL vara ett lämpligt sätt att skydda områdets värden.

SOCIALT

Skogsdungen nordväst om Gryet är en av de få i sitt slag i detta slättområde. Med tanke på närheten till Kävlinge måste det sociala värdet anses stort, speciellt om mera av slätten runt om exploateras för bebyggelse. Vi anser att dungen bör bevaras och att behövlig förnyelse ska utföras försiktigt.

Föreningen ser också med glädje på ansträngningarna att göra Löddeåns dalgång till naturvårdsområde.

Även Allarps mölla med omgivningar samt betesmarken mitt emot vill man bevara.

Artikel i Arbetet den 25 november 1975.

Universitetets betydelse

Lunds universitet har varit en viktig orsak till att många natur- och miljöintresserade sökt sig till staden, engagerat sig i dess föreningsliv och sökt sig till de olika tjänster som etablerats vid kommun, länsstyrelse, föreningar och privata företag. De naturvetenskapliga ämnena har haft en framträdande plats allt sedan universitetet bildades 1666. På 1970-talet växte universitetet och Tekniska högskolan kraftigt både i antalet tjänster och antagna studenter och forskarstuderande. 1950 fanns det 2 922 studenter i Lund (varav 837 kvinnor), och 20 år senare år 1970 fanns det 21 139 studenter (varav 7 615 kvinnor). Flera av naturföreningarna har haft ett nära förhållande till universitetet. Delar av föreningsadministrationen har skötts av anställda inom universitetet, och många av mötena har skett i universitetets lokaler. Forskare vid universitetet har också varit viktiga för de föredrag som föreningarna arrangerat. År 1972 genomfördes den första kursen om naturvård på universitetet under ledning av Åke Persson på växtekologiska institutionen. Gösta Regnéll gick den terminslånga kursen som kom att bli avgörande för den fortsatta yrkesverksamheten.

Miljövården växer fram

Föreningen bildades efter den starkaste ekonomiska tillväxt som Sverige haft med bland annat miljonprogrammet 1965-1974 då en miljon bostäder byggdes i landet. Även Lund växte rekordsnabbt med nya stadsdelar som Norra Fäladen, Klostergården, Nöbbelöv och Linero. Antalet personbilar fördubblade samtidigt, från 9800 till 20 000 i Lunds stad. En rad av de stora lundaföretagen hade etablerats eller etablerades och växte snabbt under denna tid, som Tetra Pak, Åkerlund och Rausing, Gambro och Draco. Prognoserna var kraftigt expansiva med stöd i de senaste 20 årens utveckling och det pratades bland annat om Örestad, en sammanhängande stadsstruktur längs Skånes västkust med enorma behov av energi, råvaror, trafikinfrastruktur, arbetsplatser och bostäder. Det var också under denna period som miljöfrågorna fick stort genomslag, bland annat som reaktion på de negativa konsekvenserna av den snabba samhällsutvecklingen och resursanvändningen. En viktig väckarklocka blev Rachel Carsons bok "Tyst vår" som kom ut i USA 1962 och översattes till svenska 1963, samt Hans Palmstiernas "Plundring, svält, förgiftning" från 1967.

1964 antog riksdagen en ny naturvårdslag och 1970 en ny miljöskyddslag. I Lund var en av periodens stora stridsfrågor det som kallades "Genombrottet". Det var en fyrfilig väg som planerades genom den medeltida staden, där också flera parkeringshus för nära 4000 bilar skulle uppföras längs någon av de tre olika alternativa sträckningarna. Förslaget ledde till kraftiga folkliga protester, och under 1968 bildades en knapp politisk majoritet mot projektet som stoppades i sista stund.

De båda ungdomsföreningarna Sveriges Fältbiologiska Ungdomsförening (Fältbiologerna) och Lunds Fältbiologiska Sällskap (LFS) förändrades under slutet av 1960-talet och början av 1970-talet från enbart naturstudier till ett stort

miljöengagemang och blev ledande i den framväxande miljörörelsen. En rad andra miljöföreningar växte fram och kring 1974 bildades Lunds miljögrupper (LMG) med tio anslutna föreningar.

När LNF bildades 1974 fanns 1393 hektar skyddad natur i en nationalpark och sju naturreservat inom den nybildade kommunens gränser. Störst var det 1000 hektar stora naturreservatet Klingavälsåns dalgång, som bildats 1968. Totalt motsvarade den skyddade arealen 3% av kommunens yta. Året innan föreningen bildades, 1973, inträffade den så kallade oljekrisen då det inte längre blev självklart med billig fossil energi, och den kraftiga tillväxten började bromsa in och ifrågasättas. Kärnkraften presenterades som lösningen på energikrisen.

2. Föreningens första 10 år 1974-1985

Lundabygdens Naturvårdsförening ägnade de första åren åt att bidra med kunskap om naturen för de kommunöversikter som höll på att tas fram för Lunds-, Staffanstorps-, Lomma och Kävlinge kommuner. Perioden 1974-1985 får anses vara den mest dynamiska tiden för natur- och miljövårdsarbetet i Lunds kommun. Antalet aktiva i de olika natur- och miljöföreningarna växte lavinartat och t ex ungdomsorganisationen Fältbiologerna hade fyra olika föreningar och tre lokalgrupper för minifältisar inom kommunen under en period på 1970-talet. Den 18 april 1978 bildades Naturskyddsföreningen Staffanstorp (tidigare Staffanstorps naturvårdsförening), 1985 bildades Kävlingebygdens Naturvårdsförening och 1986 Naturskyddsföreningen i Lomma Bjärred (tidigare Lomma-Bjärred Naturvårdsförening). Därmed hade LNF kommungränsen som gräns för sitt huvudsakliga verksamhetsområde från och med 1986.

Energifrågan i centrum

Oljekrisen medförde att den snabba ekonomiska utvecklingen bromsades upp. Kärnkraften blev en viktig alternativ energikälla och 1975 invigdes Barsebäcks två reaktorer. Med olyckan i Harrisburg USA år 1979 blev vidare utbyggnad av kärnkraften en känslig miljöfråga. 1978 avgick statsminister Fälldin på grund av kärnkraftsfrågan och centern motionerade om folkomröstning i kärnkraftsfrågan som genomfördes 1980. Miljörörelsen kraftsamlade mot kärnkraft, medan Naturskyddsföreningen var avvaktande då flera företrädare såg den som ett sätt att rädda de norrländska älvarna från fortsatt vattenkraftsutbyggnad. Lunds miljöorganisationer utgjorde en viktig kärna i kärnkraftsmotståndet med Fältbiologerna i spetsen. När resultatet av folkomröstningen inte blev tydligt gick en hel del kraft ur miljörörelsen. Andra viktiga frågor under denna tid var bokskogens omvandling till granplanteringar som ledde fram till bokskogslagen 1974 och ädellövskogslagen 1984. Den snabba byggnationen i regionen hade tagit hårt på grusförekomsterna och täktverksamheten kritiserades och reglerades allt mer.

Föreningens verksamhet

Under perioden hade LNF sex olika ordföranden, först Anders Wingstrand 1974-1976 som ersattes av Gösta Regnéll 1976-78. Därefter kom Erik Heijbel 1978-79, Rune Gerell 1979-83, Sam Skällberg 1983-84, Björn Risinger 1984-85 och slutligen Gösta Regnéll igen 1985-86. Alla dessa personer har gjort stora avtryck inom natur- och miljövårdsarbetet på universitet och högskolor, i kommuner, på länsstyrelser, som konsulter och för Björn Risingers del som generaldirektör för både Havs- och vattenmyndigheten och idag Naturvårdsverket. En ny naturförening bildades i kommunen genom Lundabygdens Fågelklubb 1981, som en lokal förening till Skånes Ornitologiska förening. Den regionala föreningen anordnade också föreläsningar i Lund och i början ägnade den lokala föreningen sig mest åt exkursioner.

Gösta Regnéll

En person som var med redan vid bildandet och har haft förtroendeuppdrag under alla 50 åren är Gösta Regnéll. Jag fick en vårkväll 2024 möjlighet att prata med Gösta om föreningens första år. Det var Nils Malmer som sagt åt Gösta att gå till mötet. Gösta var klar med trebetygsuppsatsen och påbörjade ett forskarutbildning inom växtekologi. Det var egentligen hans lillebror Joachim som initierat hans naturintresse. Joachim var aktiv i Fältbiologerna och Gösta fick ibland köra sin lillebror och hans kompisar på exkursioner eller för att lägga ut döda grisar som örnmät.

En spretig styrelse

LNF hade under sina första år, som redan nämnts, en stor och spretig styrelse där det krävdes en respekterad ordförande som Gustaf Rudebeck för att hålla ihop mer konservativa äldre naturvårdare med fokus på de lokala naturvårdsutmaningarna och yngre radikala miljöengagerade fältbiologer som ville ägna sig åt de globala miljöutmaningarna och kärnkraften. Två mer radikala personer i styrelsen var Ulf Lundwall och Ann Marie Westman. Även Håkan Hallander var debattglad. K G Nilsson från Staffanstorp var naturintresserad företagare och en av de mer konservativa naturvårdarna. Börje Sundqvist var en klippa som kassör de första åren. Det första året satt Gösta som sekreterare i föreningen. Möteskulturen var inspirerad av den kommunala mötestraditionen och ganska formell. Även Fältbiologerna var på denna tid ganska formella på sina möten och väl insatta i föreningsformalia.

Artikel i Arbetet den 13 januari 1976 om miljörelsens viktigaste organisationer i Lund.

Gösta blev ordförande och sedan politiskt aktiv

Efter två år 1976 blev Gösta vald till ordförande i föreningen och stannade på posten i två år men fortsatte sedan som ledamot till 1986 då han satt som ordförande sitt sista år i styrelsen. På denna tid var anslutningen av dricksvatten från Bolmen en stor stridsfråga i Lund och Gösta var engagerad mot utbyggnaden. Den långa vattenledningen från Småland byggde på äldre överdrivna prognoser och innebar stora ingrepp i landskapet. Det fanns en majoritet mot förslaget i kommunfullmäktige men sista kvällen svängde Moderaterna och projektet beslutades. Gösta gick på ett moderatmöte för att argumentera mot Bolmentunneln och blev på mötet värvad till partiet! Hans far hade varit aktiv i både kommun- och riksdagspolitiken så steget var inte jättestort.

Gösta deltog sedan under många år i Lunds politik bland annat som ordförande i byggnadsnämnden och medlem av kommunstyrelsen. Han var samtidigt också med i valberedningen för LNF. På frågan hur man orkade vara förtroendevald i 50 år svarar han att det var tuffare i unga år att ha poster som sekreterare och ordförande men att det blir lättare med åren. Gösta framhåller också betydelsen av att styrelsen blir enig om arbetsformerna och att det skapas en trivsamt stämning som gör att man jobbar som ett lag.

Naturskyddsföreningen Lund

Under de tidiga åren skrevs en lista med skyddsvärda naturområden i de fyra kommunerna som underlag för kommunöversikten, och många av dessa områden är idag skyddade. I styrelsen tonades de nationella miljöfrågorna som kärnkraft ned till förmån för mer lokala utmaningar. Efter Gösta kom flera kända naturvårdsprofiler som ordförande, först Erik Heijbel (1978-79) och sedan Rune Gerell (1979-83) fladdermusexpert och ekolog verksam vid Lunds universitet och senare aktiv i Färs naturskyddsförening.

Leif Runesson berättar

En annan person som var med i styrelsen under 1970-talet är Leif Runeson som jag också fått en pratstund med. Han är fortfarande aktiv i föreningen som sekreterare och har varit förtroendevald i LNF i 34 år med ett uppehåll på 1980-talet. Leif minns tiden på 1970-talet då styrelsearbetet hade en formell karaktär som påverkades av de många kommunpolitikerna i styrelsen. Det var ofta krav på utskickade handlingar innan mötena och formell mötesteknik. Leif och Gösta hjälpte till att starta Staffanstorps Naturvårdsförening 1978 som var den första att ta steget ur de fyra kommunerna i Lundabygdens Naturvårdsförening. Målet var att alla kommuner skulle ha en egen lokal förening av Naturskyddsföreningen. Leif var med i styrelsen 1978 till 1981 och återkom sedan 1994. (mer från intervjun med Leif längre fram).

Murrutan som symbol

Tidigt valde LNF att ha murrutan som symbol för föreningen. I Skånes natur 1943 skriver Otto Gertz: "Redan under sitt första arbetsår 1910 ställde Skånes Naturskyddsförening som en viktig uppgift på sitt program att taga i skydd och hägn den på Lunds domkyrka växande, i Skåne sällsynta murrutan, *Asplenium Ruta-muraria*." Murrutan har en av sina få växtplatser i Skåne på domkyrkan i Lund där den trivs på kalkbruket i fogarna mellan sandstensblocken.

En kommunal naturvårdsorganisation

Med den nya kommunorganisationen i Lunds kommun 1974 inrättades en naturvårdsnämnd som skulle bevaka naturvårdsfrågorna. Det första mötet hölls den 14 februari under ledning av ordförande Carin Lenninger och vice ordförande Börje Lövkvist som var verksam vid SLU Alnarp. Bland ledamöterna fanns två kända namn inom naturvårdsarbetet, Nils Malmer (professor vid växtekologiska institutionen och i styrelsen för SkNF) samt Urban Emanuelsson (engagerad fältbiolog och senare mångårig i LNF:s valberedning och föreståndare för Centrum för biologisk mångfald i Uppsala med mera). Eftersom det inte fanns någon tjänsteperson i kommunen som arbetade med naturvård blev det naturligt att ledamöterna i naturvårdsnämnden gjorde mycket av arbetet själva.

1979 beslutade kommunen att slå samman naturvårdsnämnden med parknämnden, och i samband med detta påbörjades arbetet för att inrätta en tjänst som landets första heltidsanställda kommunekolog. Under denna tid var bland annat Henrik Smith (numera professor vid Lunds universitet) och Gösta

Regnell med i naturvårdsnämnden och drev frågan om kommunekolog. Det blev Nils Engleson som fick tjänsten 1981. Han stannade kvar på den i 18 år innan han gick i pension. Att få en heltidsanställd kommunekolog betydde mycket för naturvårdsarbetet i kommunen.

Under perioden skyddade länsstyrelsen i Malmöhus län ytterligare fem statliga naturreservat på totalt 565 hektar samt det stora naturvårdsområdet på Häckeberga gods marker på 4450 hektar. Detta motsvarade 1,5 % naturreservat (av totalt 4,5 % i naturreservat) respektive 10 % (i naturvårdsområdet) av kommunens areal.

Ny ordförande i Naturvårdsforening *Skd 27/3/87*

Monica Danielsson har valts till ny ordförande i Lundabygdens Naturvårdsforening.

Monica var tidigare vice ordförande och har i praktiken redan fungerat som ordförande i cirka ett halvår, sedan förre ordföranden Gösta Regnell flyttat från Lund. Hon är också sedan många år med i styrelsen.

Inte mindre än 1.429 medlemmar kunde foreningen räkna in vid årsskiftet, trots att man nu inte längre omfattar kommunerna Lomma, Kävlinge och Staffanstorp utan bara Lund. Till det medlemsantalet kommer några helt nya medlemmar samt 80 familjemedlemmar.

Till övriga styrelseledamöter valdes vid årsmötet följande personer: Eva Eriksson (nyval), Marianne Sillén (omval), Ingrid Engberg (omval),

Joachim Regnell (omval), Mats Hörman (tidigare suppleant), Sven-Erik Jacobsson (omval) samt Gertrud Sandström (omval).

Till suppleanter valdes Carin Harlenbäck, Olof Johansson, Åke Sandhall, Bruno Mollberg och Sam Erlinge.

24 arrangemang kan Naturvårdsforeningen blicka tillbaka på och under förra året deltog cirka 600 personer i dessa.

Nu ser man fram mot årets begivenheter. Vårprogrammet inleds med en strandängspromenad längs Lundåkrabukten den 5 april. Start 8.30 från Mårtenstorget. Sedan blir det bland annat studier av sjöfågels-träcket längs sydkusten den 12 april, start kl 6 från Mårtenstorget.

Årsmötet avslutades med att naturfotograf Åke Sandhall visade bilder från Italien.

Monica Danielsson (till vänster) valdes till ny ordförande i Lundabygdens Naturvårdsforening. Ingrid Engberg omvaldes som styrelseledamot

Artikel i Skånska Dagbladet den 27 mars 1987.

3. En etablerad forening 1986-1999

År 1986 skedde ett generationsskifte i Lundabygdens Naturvårdsforening. Monica Danielsson blev ordförande under 14 år och inledde en period på 28 år med kvinnliga ordföranden. Monica hade varit med i styrelsen i 7 år tidigare och satt därmed totalt 21 år i styrelsen. Lång tjänstgöring på förtroendeuppdrag har också Leif Runeson med sina 34 år, och han sitter fortfarande i styrelsen som

sekreterare. Andra aktiva i styrelsen under denna tid var Åke Sandhall åren 1980-1999, Siv Bengtsson 1980-1986, Marianne Sillén 1982-1987, Joachim Regnéll 1983-1989, Gudrun Bremle 1988-1997, Bengt Brunsson 1988-1998, Nils Lewan 1990-2000, Tomas Svensson 1992-2000, Gabrielle Rosquist 1992-2004 och Anna Hagström Jacobsson 1995-2002.

Föreningen hade en lång rad temagrupper med olika inriktningar som plangrupp, slättergrupp, programgrupp, tredjevärldengrupp, närnaturgrupp och smådjursgrupp. Under perioden arrangerade föreningen slätter i först Abusadalen och senare Linnebjär och Sularpskärret. Detta praktiska arbete har haft stor betydelse för bevarandet av den unika slätterfloran på de två senare platserna. Tyvärr har utvecklingen inte varit så positiv för Abusadalen som är helt igenväxt. Arbetet med Handla miljövänligt kom i gång, och miljövänliga veckan som riksföreningen initierade blev ett stort arrangemang i Lund. Monica var mycket ambitiös. Hon ordnade programpunkter varje kväll, engagerade sina elever i det praktiska jobbet och höll på så i många år. Föreningen var aktiv när det gäller att svara på remisser och agerade i viktiga frågor i kommunen. Den 26 november 1999 firade LNF 25-årsjubileum på Petersgården i Lund med ett 40-tal deltagare.

Uppåt för Lundabygdens naturvårdsförening 1987

SkD 12/14-88
Lundabygdens naturvårdsförening växte ordentligt förra året. Medlemsantalet ökade med 291 till 1.720 medlemmar.

Föreningen bjöd under fjoråret på en mängd varierande aktiviteter. Totalt arrangerades 28 verksamheter med ett genomsnittligt deltagarantal på 570.

Fem studiecirklar i bl a botanik och miljö hölls i samarbete med studiefrämjandet. Föreningen gav sina syn-

punkter på det kommunala miljöprogrammet och skrev brev till SSU:s Ann Lind angående hennes agerande mot Oresundsbron.

Lunds naturvårdsförening är öppen för alla mellan nio och 25 år som är intresserade av natur- och miljövard.

I vår och sommar bjuder föreningen på olika verksamheter med inledning den 20 april under temat "Möte med regnskogen och dess folk". Elever från den resande folkhögskolan håller föredrag om hotet mot Amazonas.

Stadsbibliotekets hörsal klockan 19.00.

Den 23 april studeras vår-fåglarnas ankomst på Lomma södra camping klockan 8.00. Den 4 maj håller professor Börje Lövkvist föredrag om mark och vegetation i Enaforsområdet. Vita Huset i botaniska trädgårdens klockan 19.

Den 15 maj blir det vårut-flykt till Hallands Väderö och den 18 maj studier av fladdermöss vid Vomb. Lövgrodor studeras den 25 maj i Baldringeområdet.

Artikel i Skånska Dagbladet den 4 december 1988.

Gabrielle Rosqvist berättar

Gabrielle var med i styrelsen 1992 till 2004 då hon flyttade till Revinge. Från början var hon aktiv i Fältbiologerna och sedan Jordens vänner och arbetade bland annat med Handla miljövänligt i LNF. Det började med att hon var ute och skådade fågel vid Krankesjön med Gunilla Lundh då hon träffade Gudrun Bremle som tyckte de skulle vara med i styrelsen LNF. De blev sedan invalda på nästa årsmöte. Gabrielle arbetade även en del med internationellt miljöarbete som riksföreningen satt i gång några år tidigare. Bland annat var hon med på möte

Naturskyddsföreningen Lund

på riksföreningen om tredje världen och miljörelsen där. Det startades en grupp i Lund och Carina Borgström var en av eldsjälarna. Gruppen skrev bland annat brev till miljögrupper runt om i världen och fick många svar. Efterhand blev det dock klart att det sätt vi bäst kunde stödja miljörelsen i tredje världen var att ändra vårt eget beteende.

Genom bl.a. FN-mötet i Rio 1992 kom biologisk mångfald allt mer på agendan. Gabrielle och Gudrun besökte bl.a. naturområdet Maskängen intill Kungsmarken och skrev remissvar när naturreservatet skulle bildas, samt gjorde en vegetationsstudie i Sularpskärret med många mätpunkter som tyvärr aldrig blev publicerad. Det var en del samarbete med Lomma Bjarredskretsen under denna perioden. Gabrielle minns Nils Lewan som en klippa i föreningen.

Gunilla Lundh berättar

Jag träffar även Gunilla Lundh som berättar att hon bland annat arbetade med närnatur i föreningen och var på möten med Isak Isaksson från rikskansliet och hade samarbete med Ulf Lundwall på Studieförbundet. 1996 flyttade familjen till Genarp och då lämnade Gunilla styrelsen. Hon deltog aktivt i slåttern i Sularp och Linnebjär under flera år. Gunilla började sedan på länsstyrelsen 1998 och är fortfarande kvar efter 26 år. Det roligaste som engagerad i LNF var närnatur, friluftslivspolitik och arbetet med grodvatten. Just nu jobbar hon med ett nytt naturreservat i Skyttaskogen öster om Södra Sandby.

Mina egna minnen från perioden

Jag själv (Per Blomberg) hade fullt upp med regionalt och nationellt engagemang i Fältbiologerna under denna period, men hann ändå med ett år i styrelsen för LNF åren 1996-97 och deltog även i några spridda arrangemang. Bland annat var jag med på slåttern i Linnebjär 1987. År 1997 presenterade jag en karta med utflyktsmål i Lundabygdens natur på Kulturens julstök, som Nils Lewan och Tomas Svensson uppmuntrade mig att utveckla till en tryckt utflyktsguide. Med hjälp av flera styrelsemedlemmar skrev vi ihop texter och samlade in foton till utflyktsguiden "Naturen väntar runt hörnet" som gavs ut 1998. Tomas hade lyckats få de stora företagen i Lund att beställa tillräckligt många exemplar för att täcka tryckkostnaden. Alla exemplar som föreningen sålde var därför ren vinst och stärkte föreningskassan betydligt.

Föreningens verksamhet

I arkivet hittar jag protokoll från styrelsekonferenser i LNF under 1980- och 90-talen som hölls varje år och ofta i Skrylle en heldag i september. Då gjordes en genomgång av föreningens verksamhet och vad styrelsen ville arbeta med. Kommunens representanter kom ofta och presenterade aktuella frågor. Det förekom att styrelsen hade gemensamma styrelsemöten med grannkretsarna bland annat Naturskyddsföreningen i Lomma-Bjarred, Naturskyddsföreningen Staffanstorp och Malmö Naturskyddsförening. I många år träffades styrelsen på geografiska institutionen där Nils Lewan arbetade.

Det förekom på denna tid längre exkursioner över flera dagar med övernattnin-
g till Store mosse och Öland 1989 med 18 platser på båda. Föreningen gjorde
också en hel del industribesök samt engagerade sig i slutet av 1980-talet i de
många golfbanor som startades och deras påverkan på miljö- och naturvärden.
Mycket arbete gjordes inom arbetsgrupperna, där det t ex år 1994 sex grupper –
smådjursgrupp, plangrupp, slättergrupp, programgrupp, närnaturgrupp,
tredjevärldengrupp. Agenda 21 blev i fokus under 1990-talet.

Handla miljövänligt

Riksföreningens satsningar på Handla miljövänligt och miljöveckan fick
genomslag. Inom Handla miljövänligt gjordes årligen i flera år en
butiksinventering för att undersöka vilken butik i Lund som hade det största
utbudet av miljömärkta varor under ledning av Eva Sköld. Flera år i rad vann ICA
Fokus vid Clemenstorget med handlaren Lars Andersson.

1994 togs beslut om att Max IV skulle byggas på Brunnsög. ESS blev en mer
utdragen affär där LNF engagerade sig stort och påverkade miljökraven för
anläggningen.

Arb 20/9-93

Bästa och sämsta miljöbutikerna korad

Som alla år tidigare vann Lars Andersson på ICA Fokus Lunds naturvårdsförenings tävling om miljövänligaste butiken i Lund. I år fick Fokus 240 poäng av 240 möjliga.

ARBETET/LUND

Belöningen utdelades på lördagen vid en ceremoni på Stortorget. Naturvårdsföreningens ordförande Monica Danielsson delade ut blommor till Lars Andersson och representanter för tvåan och trean i undersökningen, Konsum på Trollebergsvägen respektive Norra Fäladen.

Kooperationen håller sig fint framme, Domus Märtenstorget delade fjärdeplatsen med Ahlens.

Däremot återfinns flera av de andra ICA-butikerna i slutet på listan. Lars Andersson har haft dåligt tålamod med ICA, berättar han och förra veckan var han på väg att plocka in kooperatiens eget miljömärke Änglamark, som säljer bra.

Men lundaborna får inte vara med om en sådan sensation, att ICA säljer Konsums varor. Lars Andersson har fått besked om att ICA centralt kommer med ett eget miljöserie, Sunda.

Om tre månader, högst ett halvår, räknar Lars Andersson med att andelen miljömärkt tvättmedel som säljs i hans butik har stigit från 79 procent till 100 procent. Detta tack vare att leverantörerna kan erbjuda bra miljöval i allt större utsträckning.

Tvåan undersökningen, Konsum Trollebergsvägen får ett särskilt hedersomnämning för att de envist ligger Fokus hack i häl.

Ett stort bu från Lunds naturvårdsförening till slut till ICA Tre högar på Linero. Fem poäng av 240 möjliga. Enligt naturvårdsföreningen erkänner personalen att kunder klagat över bristen på miljövänliga varor.

POÄNGSÄTTNING

Som vanligt har elever på Lunds skolor hjälpt till med undersökningen. Poäng får butikerna för andelen Bra Miljöval i sortimentet: tvättmedel, handdiskmedel, maskindiskmedel och rengöringsmedel. Fler poäng ges för utbudet av KRAV-godkända matvaror, om butiken talar om varifrån frukt och grönsaker kommer och om butiken har alternativ till plast- och papperskassar.

Minuspoäng ges enbart om butiken säljer Klorin.

Lars Andersson på Fokus fick blommor av Monica Danielsson, Lunds naturvårdsförening. Han fick även hundra tygkassar av miljö- och hälsoskyddsförvaltningen.

Artikel från Arbetet den 20 september 1993.

Miljöveckan med höga mål

Mat och energi årets tema

LUND

För tolfte året i rad arrangeras Miljöveckan i Lund nästa vecka. Mycket har hänt på miljöområdet. Målen sätts allt högre. Årets Miljöveckan har mat och energi som tema.

Som vanligt är det Lundabygdens Naturvårdsförening som står bakom arrangemanget i samarbete med Lunds kommun.

På måndag den 28 går startskottet i Stadshallens sessionsal klockan 19. Då inleder Svenska Naturskyddsföreningens nya ordförande Göran Enander projektet Utmanarkommunerna.

– LNF, Lunds kommun och SNF och fyra andra kommu-

ner och lokala naturskyddsföreningar driver projektet som syftar till att driva arbetet med att skapa ett fossilbränslefritt samhälle, berättar Monica Danielsson, ordförande i LNF. Lund har bra rykte i miljösammanhang och har därför valts ut av Naturskyddsföreningen att medverka.

Det hela går ut på att minska användningen av fossila bränslen genom tex färre transporter, minskad elförbrukning och ändrade levnadsvanor.

Debatt

Tisdag den 29 är det debatt i Konsertsalen på AF med rubriken: Kan fossilbränsleanvändningen minska utan mer kärnkraft?

LNF arrangerar i samarbete med Minyen Agenda, SNF:s ordförande Tomas Käberger och energierperten Karl-Axel

Edin möts med slipade argument klockan 19.

Onsdag den 30 berättar politiker och tjänstemän från Växjö om sina erfarenheter med fossilbränsleminskning och Lunds politiker presenterar sina visioner för Lund som utmanarkommun. Det sker på geografiska institutionen vid Solvegatan klockan 19.

Läget i världen

Torsdag den 30 berättar Mathias Wackernagel, professor i Mexico om tillståndet i världen och möjligheterna till förändring i Nedre Aten på AF klockan 19.

Lördag den 30 oktober är det miljömarknad på Stortorget mellan klockan 10 och 15. Olika föreningar visar sina arbeten och nydesignade kläder gjorda av secondhandkläder och annat begagnat material. Gymnasieskolorna deltar i

ävlingen "Energismart". Denna Lundaidé ska spridas till alla gymnasier i hela landet.

Seminarier

Parallellt med redan nämnda arrangemang ordnar miljödelegationen en rad seminarier på temat energi och mat i Stadshallen och på Hotel Lundia.

På torsdag den 1 oktober kan man tex få tips om hur man halverar elnotan i flerfamiljshus genom olika åtgärder.

A&R ordnar ett frukostmöte samma dag på fossilbränslemat. De har i dagarna ansökt om att få utöka sina utsläpp av lösningsmedel.

De som rör sig i stan har säkert sett de fina teckningarna av elever från Lunds kommun på reklampelarna. De är värda att titta närmare på.

Stefan Olofson

Det är dags för Miljöveckan. Lundabygdens Naturskyddsföreningens ordförande Monica Danielsson är särskilt förtjust i bilderna på reklampelarna som Lunda elever har ritat. FOTO: STEFAN OLOFSON

Artikel i Skånska Dagbladet den 24 september 1998 om miljöveckan som LNF och miljödelegationen anordnar tillsammans.

Miljöveckan drar i gång på trivseltema

LUND

I dag drar Miljöveckan igång igen och håller på fram till och med nästa lördag. Lättare packning är årets tema. Inte bara produkterna utan också konsumenternas beteende ska miljöanpassas.

Miljöveckans budskap är att vi ska konsumera trivsel, inte prylar.

– Förr gick miljöarbetet ut på att förmå människor att

välja miljömärkt tvättmedel istället för andra produkter. Nu vill vi minska själva konsumtionen, inte bara ändra den, säger Monika Danielsson, ordförande i Lundabygdens Naturvårdsförening (LNF), som arrangerar Miljöveckan tillsammans med kommunen.

Konkreta exempel

Sara Larsson är med i LNF's tredjevärldengrupp och finns på plats idag när Miljöveckan inleds med en miljömarknad på Stortorget.

– Vi ska visa konkreta exempel på hälsosam konsumtion, som också är bra för

miljön, säger hon.

Dit räknar hon zonerterapi, goda middagar och helgkurser i salsa. Det är också några av priserna i miljömarknadens gratislotteri.

Sara Larsson tycker att miljötänkandet i Lund har förbättrats.

Leva miljömedvetet

– När jag flyttade hit för två och ett halvt år sedan bestämde jag mig för att leva miljömedvetet. På de här åren har en otrolig utveckling skett. Miljömärkta produkter är lättare att få tag i nu än för två år sedan, säger hon.

Monika Danielsson håller med.

– Förr räknade vi de miljömärkta varorna. Nu är det lättare att räkna de som inte är det, säger hon.

Johan Hultgren

Artikel i Skånska Dagbladet den 2 oktober 1999.

Årets miljövecka uppmärksammar globalt tänkande

Av Eva Martelius
och Anna Ivarsson (foto)

LUND. "Lättare packning" är temat för årets miljövecka som anordnas av Lundabygdens naturvårdsförening.

På lördagen bjöd föreningen in Lundaborna till ett tält på Stortorget där det gavs tips om hur man lever lättare och stressar mindre.

Det är naturvårdsföreningens unga "tredje världengrupp" som står bakom årets tema. De vill vidga miljöbegreppet och få oss att tänka globalt. Budskapet var att bry sig mindre om prylar, mer om varandra.

- På 70-talet handlade miljöfrågorna mest om den miljö vi har runt omkring oss

och vi kämpade till exempel för fler naturskyddsområden, berättar föreningens ordförande Monica Danielsson. Nu måste vi tänka på miljön i större sammanhang och nu handlar det mer om livsstil. Vi måste också se oss om i världen och fundera över hur miljön påverkas om människorna i tredje världen också ska leva som vi.

I tältet gavs prov på hur man kan återbruka olika material och varor. En gardin hade blivit en klänning och av ett element hade man gjort en stol.

Här kunde stressade Lundabor också få massage och det gavs tips om hur man sköter sin trädgård på ett miljövänligt sätt.

Hur gör man för att tänka miljövänligt?

Dagmar Gormsen, LUF.S.

- Jag har ingen bil och det är ett medvetet val. Jag tänker också på att inte duscha så länge, även om det är svårt. Jag har också köpt energisparlampor. I min kolonilott odlar jag en del av det jag behöver och komposterar. Och i föreningen funderar vi på hur man kan göra utflykter utan att åka bil.

Klara Stenqvist, Lundabygdens naturvårdsförening.

- Man kan investera i tid istället för i konsumtion av prylar. Att vi stressar och arbetar för mycket hör ihop med överkonsumtion. Jag är inte heller extrem men tänker på vad jag gör. Man behöver till exempel inte köpa nya kläder varje månad.

Elisabet Idar, Lundabygdens naturvårdsförening.

- Jag tänker på vad jag gör och vad jag handlar. Men jag är också lite lat och har laster som andra. Att leva miljövänligt får inte vara krångligt. Man kan till exempel konsumera kultur och sociala relationer istället för varor. Om man jobbar mindre får man mer tid över för annat.

Artikel i Sydsvenska Dagbladet den 3 oktober 1999.

Miljöstrategiskt arbete inleds i kommunen

Detta var en tid med mer fokus på internationella frågor och hållbar utveckling. Riokonferensen 1992 blev betydelsefull med både konventionen om biologisk mångfald och klimatkonventionen. Slutdokumentet Agenda 21 fick stort genomslag i världen, inte minst i Sverige där flertalet kommuner anställde samordnare för en hållbar utveckling. 1991 fick Lund ett miljöutskott under kommunstyrelsen, som kom att få stor betydelse för kommunens miljöstrategiska arbete. Miljöutskottet döptes relativt snart om till miljödelegationen. En budget på hela 15 miljoner avsattes för arbetet som utvecklades snabbt med allt fler anställda. En ledande kraft inom politiken och ordförande för miljödelegationen under flera år var Karin Svensson Smith. På kansliet anställdes tidigt Karin Loodberg, och senare tillkom Matz Hagberg och Kristina Fontell som båda arbetat med miljöstrategiska frågor fram till idag (Matz är idag pensionär). 1999 lanserade staten möjligheten att söka pengar för Lokala Investeringsprojekt (LIP) för både miljöprojekt och sysselsättning. Lund kunde med sin budget starta en lång rad viktiga naturvårds- och miljöprojekt som genomfördes in på 2000-talet.

Naturvårdsarbetet i kommunen

1990 antog Lunds kommun den första naturvårdsplanen som Nils Engleson arbetat med i flera år. Denna blev ett viktigt underlag för kommunens första översiktsplan samma år, och naturvården fick en viktig roll i den fysiska planeringen. Tidigare generalplaner hade främst fokuserat på tätorterna men nu fick landsbygden större uppmärksamhet.

Naturskyddsföreningen Lund

Lund fick också en ny stadsträdgårdsmästare, Lars Jacobsson, som ansvarade för park- och naturvårdsförvaltningen. 1998 fick Nils Engleson förstärkning med en naturvårdsbiolog, Peter Johnsen, som fortfarande efter 26 år ansvarar för det praktiska naturvårdsarbetet i kommunen. När Nils Engleson snart därefter gick i pension ersattes han av Paul-Eric Jönsson som kommunekolog.

Under perioden skyddades ytterligare sex nya naturreservat på totalt 907 hektar. Totalt omfattade naturskyddet vid millennieskiftet 2865 hektar i naturreservat motsvarande 6,5% av arealen och ytterligare 10% i naturvårdsområdet Häckeberga.

Andra natur- och miljöföreningar

1986 bildades en ny naturförening i Lund på initiativ av bland annat Sigvard Svensson. Dess namn blev "Puggehatten", vilket senare kompletterades med "Skånes Mykologiska Förening". Föreningen har ägnat mycket tid åt att kartlägga förekomsten av olika svamparter i Skåne samt har ordnat exkursioner och möten i Lund.

Under perioden märktes en nedgång i engagemanget för natur- och miljövard med färre medlemmar i bland annat Fältbiologerna och LuFS.

Naturskyddsföreningen ökade dock sitt medlemsantal, mycket tack vare aktiv värvning från riksföreningen. Antalet aktiva i föreningarna låg ganska konstant under perioden.

Valet 1988 brukar kallas för miljövalet, då bland annat säldöden stod i centrum och miljöpartiet kom in i riksdagen. På kommunal nivå startade Agenda 21 arbetet och nya rörelser som Q2000 och lokala miljögrupper startades på universitetet och tekniska högskolan. Några av dem var Miljöföreningen Miljöföreningen på LTH och Miljöföreningen för ekonomer samt den samlande föreningen Hållbart universitet.

4. Ett nytt millennium 2000-2014

Under dessa år var Linda Birkedal (2000-2008) och Margit Anderberg (2008-2014) ordförande för LNF. Andra som var med i styrelsen en längre tid under denna period är Leif Runesson (1977-81, 1994-), Tomas Björnsson (2001-), Cecilia Wide (2005-) och Ingela Björck (2009-). Under denna period var etableringen av ESS en stor fråga för föreningen. Den stora anläggningen skulle i sitt ursprungliga utförande kräva enormt mycket energi och stora mängder kvicksilver, och skulle också ge upphov till en hel del radioaktivt avfall. Föreningens enträgna arbete gav här resultat i form av ett kraftigt sänkt behov av energi samt inte minst att kvicksilvret ersattes med volfram.

Andra viktiga frågor i kommunen var etableringen av NOVA Lund som externhandelsområde väster om staden, vilket LNF opponerade sig mot. Golfbanor byggdes runt om i Skåne och även vid Rinnebäck intill NOVA Lund där LNF och markägaren Håkan Rasmusson samverkade kring naturvärden. Även Kungsmarkens golfbana var engagerad i naturvårdsarbetet på golfbanor. Länsstyrelse, Lunds kommun och LNF ville flytta delar av golfbanan för att vidmakthålla de höga naturvärdena i naturreservatet. Långtgående planer för att

genomföra flytten stoppades i sista stund av Naturvårdsverket efter påtryckningar från golfklubbens nya ledning.

Programverksamheten

Linda började med nyårsvandring längs Höje å, som blivit en tradition de senaste 25 åren. Föreningen inledde år 2007 en föreläsningsserie i stadshallen i Lund som blev mycket uppskattad. En av de största publikdragarna var K G Hammar som lockade en så stor publik – över 150 åhörare – att alla inte kunde komma in i lokalen. Föreläsningarna hade tid för frågor efteråt och det blev ofta intressanta diskussioner. Många lyssnare kom tidigt, och det inrättade ett "förmingel" för att ge dem lite underhållning.

Under perioden tvingades tyvärr både LuFS (2005) och Lunds Fot och Cykelfolk (2012) lägga ner sin verksamhet och gå samman med LNF. Med detta kan vi säga att deras historia också är LNF:s historia.

Föreningen började med lunchvandringar under några år i centrala Lund vilka blev mycket populära. Några vandringar hade över 100 deltagare och blev utmanande att genomföra så alla hörde vad som berättades.

Naturintresserade trotsade snö och isande vind

^{505 312-63}
Uppslutningen var större än i fjor på vintervandringen mellan Dalby och Södra Sandby. Första stoppet blev Dalby Söderskog.

AV JAN SAMUELSSON

DALBY. Minus fyra grader, lätt snöfall och en isande vind som gjorde sitt bästa för att kyla ned allt och alla som inte befann sig i lä. Knappast idealiska förhållanden för en skogspromenad således.

Men det hindrade inte 23 naturintresserade människor att påisa på sig och packa matsäck med varm dryck och tilltugg för att delta i Lundabygdens Naturvårdsförenings Vintervandring mellan Dalby och Södra Sandby i söndags.

En av vandrarna var Södra Sandbybon Joachim Krumlinde. Med vandringsstaven i handen gick han de åtta kilometrarna från hemmet i Södra Sandby till mötesplatsen vid Dalby busstation.

– Det blir lättare att gå hem till Södra Sandby än det var att gå till Dalby. För på vår väg mot Södra Sandby får vi medvind, konstaterade Joachim Krumlinde.

Nils Lewan skulle ha lett vintervandringen men fick lämna återbud på grund av sjukdom. Biologen och ekologidoktoranden Erik Ockinger fick ta över istället. Första stoppet på vandringen var i nationalparken Dalby Söderskog. Erik Ockinger berättade om parkens historia och ackompanjerades av en talgoxes sång. Vandrarna diskuterade därefter sinsemellan olika aspekter på nationalparkens existens innan de fortsatte vandringen mot Billebjör där matsäcken skulle förtäras.

Tomas Björnsson från naturvårdsföreningen var nöjd med vintervandringen. Inte enbart därför att uppslutningen på årets vandring var bättre än fjolårets vandring mellan Lund och Dalby. Utan också för att det finns ett intresse för naturvårdsfrågor bland deltagarna.

– Vi transporterar oss ofta med buss till våra utflyktsmål. Det är ett sätt att visa att man inte behöver ha bil för att komma till naturen. Vi brukar uppmana våra medlemmar att ta med sig sina kompisar på våra aktiviteter och det tycker jag vi verkligen har lyckats med, sa Tomas Björnsson innan han skyndade efter vandrargruppen som gått vidare in i nationalparksskogen.

Jan samuelsson@sydsvenskan.se

På vintervandring mellan Dalby och Södra Sandby tog Joachim Krumlinde med sig en vandringsstav. Bra att ha i kuperad terräng, konstaterade han.

FOTO: TORBJÖRN CARLSON

Artikel i Sydsvenska Dagbladet den 3 februari 2003 om LNF:s vintervandring mellan Dalby och Södra Sandby.

Linda berättar

Jag fick möjlighet till en intervju med Linda som jag känt ända sedan hon var ung fältbiolog i Kristianstad 1993. Linda kom till Lund för att studera biologi 1997 och var aktiv i Lunds Fältbiologer några år. Hon minns att det fanns minifältisar ett tag i Lund på denna tid. Hon deltog även i aktiviteter som ordnades av LuFS.

Linda var med på sin första aktivitet i LNF 1998 och blev invald i styrelsen samma år som ledamot. Redan året efter 1999 blev hon ordförande när Monica Danielsson lämnade efter 14 år på posten. Det blev en hel del arbete med Handla miljövänligt i början. LNF samarbetade också med biståndsorganisationen Svalorna som hade ett internationellt projekt i Bangladesh. Det handlade bl.a. om att motarbeta odlingarna av jätteräkor, som skadar miljön eftersom viktiga mangroveskogar utrotas när räkodlingarna anläggs.

En viktig fråga vid denna tid var golfbanor som etablerades i stor skala. Håkan Rasmusson tog kontakt med föreningen och ville anlägga en ekologisk golfbana. LNF samarbetade även med Kungsmarkens golfbana samt Romeleåsens golfklubb för att främja biologisk mångfald och minska användningen av kemikalier. På Rinnebäckes golfbana diskuterades även möjlighet till betesdjur på ruffar.

ESS

ESS blev sedan en mycket stor fråga för föreningen. Leif Runeson hade redan jobbat med frågan ett tag när Linda kom in i arbetet. Linda syntes ofta i media och blev tvungen att sätta sig väl in i de juridiska aspekterna. Både makthavare inom regionen och regeringens särskilda utredare Allan Larsson var överdrivet positiva till projektet och ville tona ner LNFs och andra miljövänners kritik kring energi, kvicksilver, jordbruksmark etc. Föreningen fick dock gehör på många punkter, och resultatet blev bättre energihushållning med fjärrvärme, byte av kvicksilver till volfram och bättre genomlysning av konsekvenserna vilket troligen var betydelsefullt för att Sverige fick anläggningen. Lagringen av radioaktivt avfall är dock fortfarande en olöst fråga: SKB skrev att plats för slutförvaring inte fanns då, och det är än idag oklart var avfallet ska förvaras.

Linda minns kampen mot ESS som påfrestande, och att hennes släktingar oroade sig för att hon skulle råka illa ut eftersom hon förekommit så mycket i media. Inget otrevligt hände dock.

Aktiviteter i föreningen

2007 bytte föreningen namn från Lundabygdens Naturvårdsförening till Lunds Naturskyddsförening. Det var en anpassning till riksföreningen och gav ett kortare namn.

Något som Linda minns som särskilt roligt var miljöveckan tillsammans med kommunen, som börjat under Monicas tid. Det var många spännande arrangemang varje år, där föreningen också samarbetade med en reklambyrå för att ta fram affischer etc. En bild minns hon särskilt där föreståndaren Lars

Andersson på Ica Malmborgs hade målat falken på "flinten" för att uppmärksamma att han blev utnämnd till landets miljöbästa butik. Bilden fick reklampris. Linda minns även att Tomas Björnsson ordnade textil modevisning och mataktivitet med bland annat morotsprovning. Föreningen var även med och ordnade en miljöfilmfestival tillsammans med Folkets Bio där filmen "Efterskörd" av Agnes Varda gjorde stort intryck på Linda.

Konsumtionsfrågor stod i fokus under perioden 2000-2015. Riks producerade omfattande kampanjmaterial som var viktigt för de lokala aktiviteterna. LNF nådde under denna period upp till ca 4 000 medlemmar. Naturutflykterna skapade balans mellan miljöfrågor och naturupplevelser. Programverksamheten försökte vara publik och serviceinriktad med att nå ut brett och publikfriande, samtidigt som det fanns möjlighet till smala ämnen som när Ulf Gärdenfors hade exkursion på temat sniglar/snäckor i Dalby Söderskog vilket blev mycket populärt. Även Natursnokarna, som pågick under en del av denna period, såg Linda som en rolig verksamhet.

Anledningen till att Linda avgick som ordförande var att hon blev invald i riksstyrelsen för Naturskyddsföreningen 2008-2013. Första tiden var hon med i båda styrelserna och det var komplicerat. År 2008 tog Margit Anderberg över ordförandeskapet från Linda Birkedal och satt som ordförande till 2014 och var med i styrelsen till 2019.

Samtal med Margit Anderberg

Margit berättar hon att hon blev invald i styrelsen 2007 som suppleant men flera år dessförinnan varit ordförande på årsmötena. Hennes tidigare jobb på universitetet hade inneburit erfarenhet av ordförandeskap. Den tunga fråga hon tog över var ESS, som tog mycket tid. Det var ett dåligt förberett projekt enligt Margit. Till problemen hörde, förutom energifrågan, kvicksilverfrågan och avfallsfrågan som tidigare nämnts, att anläggningen skulle ta 85 hektar av Skånes bästa jordbruksmark. Tyvärr kände LNF svagt stöd från riksföreningen.

Aktiviteter

Det sandiga naturområdet Kaninlandet vid Torna Hällestad uppmärksammades av kommunen och föreningen genomförde uppräckning av björksly där man också fick med sig byalaget i arbetet. Det var kul med praktiskt arbete tyckte Margit. De samlade resterna från röjningen kördes bort av kommunen. Det var också Margit som införde att inga exkursioner skulle göras med bil utan bara med buss och cykel, så miljöpåverkan minskade och alla kunde följa med. LNF var lite inblandat i planeringen av Naturbussens rutter och aktiviteter under Margits tid som ordförande. Projekt pengar gjorde bussen möjlig från början, och Karin Svensson Smith drev en fortsättning som dock inte blev optimal när Skånetrafiken skulle leda verksamheten.

Elden värmde efter regn

Barn och vuxna lockas av Lunds naturskyddsförenings friluftsprogram

SKRYLLE

Under söndagsmorgonen öste regnet ner och det såg länge ut som om gruppen som åkt till Skrylle i regi av Lunds naturskyddsförening skulle få svårt att få fyr på elden. Men så sprack solen fram och brasan tog sig. Tillsammans lagade deltagarna en soppa.

Sällskapet som började dagen med att ta Naturbussen från Lunds central, bestod av fyra familjer. Eftersom temat på excursionen var eldens historia och att laga mat i det fria, tyckte de deltagande barnen att det var extra spännande.

Men även de vuxna uppskattade turen.

– Detta är andra gången vi är med på matlagningen. Vi tyckte det var en höjdare i fjol. Jag hoppas att dessa aktiviteter kan fortsätta, att det finns underlag, sade Henrik Frankell som åkt tillsammans med sonen Filip.

Han tror att många fler barnfamiljer egentligen skulle vara intresserade, men på helgerna är det mycket annat, till exempel fotbollsträningar, som konkurrerar om deras en-

gagemang.

Det stora utbudet av nya medier, som tv-spel och chattsidor på internet, är andra lockelser för den nya generationen.

– Risken finns att barn som inte får komma ut i naturen får svårt att känna respekt för den i vuxen ålder, sade Henrik Frankell.

Carolina Andersson, pedagog från Naturskolan i Lund, fanns med under utflykten. Hon visade hur det gick till att göra upp eld förr i tiden med hjälp av stål, flinta och fnöske. Hon hade också med en modern form – ett eldstål. När man täljer på det med hjälp av en vanlig scoutkniv, så bildas tomtelossliknande gnistor.

Veden var dock för blöt för dessa metoder. En vanlig tändare var det som slutligen fick elden att ta sig.

Varje familj hade tagit med sig någon grönsak, som skars upp och lades ner i grytan med vatten. Det blev en fin blandning av morot, lök, potatis, palsternacka, selleri och persiljerot. Sedan behövdes bara lite grönsaksbuljong samt peppar och salt.

Under tiden som grytan

Filip Frankell, 7 år, fick hålla i grönsakerna och röra om i grytan. Carolina Andersson från Naturskolan i Lund såg till så att han inte brände sig. Foto: Joakim Stiernma

puttrade berättade Carolina Andersson om eldens historia.

– Människan började använda sig av den för en miljon år sedan. De kunde inte kontrollera den, men efter blixtnedslag och vulkanutbrott bedrev de svejdebbruk, sade hon.

Först för 100 000 år sedan lärde sig våra förfäder att göra upp eld med hjälp av pinnar som gnedes mot varandra. Det var en förutsättning för att de skulle kunna utvandra från Af-

rika och bosätta sig i kyligare trakter.

– Tandstickor är ett modernt påfund. De uppfanns 1827 och var från början en lyxvara. Först 100 år senare blev de gods för gemene man. Det var inte så länge sedan. Fram till dess användes tändstål och flinta, sade Carolina Andersson.

JOAKIM STIERNMA
046-18 15 42
joakim.stiernma@skd.se

Nästa söndag tar Lunds naturskyddsförening med alla intresserade till Vombs furu. Under Björn Abelsons ledning ska områdets insektsliv granskas. Märkerna är hem åt ovanliga skalbaggar, gräshoppor och fjärilar. Avfärden sker med Naturbussen från Lunds central klockan 13.

Artikel i Skånska Dagbladet den 17 september 2007.

Margit samarbetade med andra föreningar och satt i SkNF:s styrelse i fyra år som ledamot. Det blev för mycket med uppdrag i båda föreningarna. I LNF var Tomas Björnsson vice ordförande och Leif Runeson sekreterare. Ingrid Månsby var kassör när Margit började och ersattes sedan av Maria Adolfsson ett par år. Naturnatten började arrangeras i Silvåkra och flyttades sedan till Nöbbelövs mosse, som var enklare att nå utan buss. LNF genomförde även rullstolsvänliga lunchvandringar. Margit har nu suttit i valberedningen i tre år 2021-2024 och avgick vid senaste årsmötet. Vi diskuterade även etnisk mångfald och utmaningen för LNF att locka fler utlandsfödda till föreningen. Några aktiviteter på engelska har varit ett försök. Det är svårt att hitta förtroendevalda med utlandsfött ursprung. Det är en dominans i styrelsen av akademiker och saknas en social variation!

Fortsatt samtal med Leif Runeson

Leif Runeson har varit engagerad i bland annat slätter på Sularpskärret under många år och bodde tidigare nära Sularp. En annan fråga som Leif engagerat sig i är Sydstens stenbrott i Skrylle och den påverkan som brytningen haft på Natura 2000-området Måryd-Hällestad. Redan 1984 uppmärksammades att grundvattnet sjönk och tecknen blev allt tydligare med åren då brottet sprängde sig allt djupare ner i berget. LNF har ifrågasatt verksamheten i 10 år och artdöden har dokumenterats av bland annat av Alf Porenus och Lennart Segerbäck. Det har funnits stora brister i NCC:s äldre ansökningshandlingar och

miljörapporter under åren vilket både LNF och kommunen kritiserat vid flera tillfällen.

Under de senaste åren har LNF lämnat in ett flertal skriftliga synpunkter. Under 2018 ansökte NCC hos Mark- och miljödomstolen i Växjö om att få utvidga verksamheten i Skrylletäkten i ytterligare 25 år samt att utvidga den till områden väster om väg 952 och norr om befintlig täkt. LNF framförde i sitt yttrande den 14 augusti 2021 en lång rad argument för att täkten inte skulle utvidgas, att befintlig grundvattensänkning måste åtgärdas snarast samt att ansökan ska avslås eller begränsas till högst fem år. Efter hård kritik från flera remissinstanser och grannar drog NCC tillbaka sin ansökan om att få bryta berg väster om väg 952 samt redovisade resultatet av några kompletterande undersökningar. LNF skickade in ytterligare tre yttranden under 2022 som svar på kompletteringarna från NCC. Den 20 december 2022 beslutade Mark- och miljödomstolen att avslå NCC:s tillståndsansökan, men NCC överklagade domen till Mark- och miljööverdomstolen. En dom därifrån förväntas tidigast under hösten 2024. Högsta domstolens dom i målet om ett nytt stenbrott nära Natura-2000 området Bästeträsk på Gotland har påverkat miljödomstolens mer restriktiva hållning i det senaste beslutet.

Föreningen har också vid flera tillfällen yttrat sig om de övriga stenbrotten i kommunen då deras tillstånd varit uppe för omprövning, bland annat stenbrottet i Dalby 2019-21.

Leif tycker att miljöfrågorna har tagit över föreningens fokus och den biologiska mångfalden har hamnat vid sidan av. När aktiviteterna breddas med lite udda ämnen kommer många nya aktiva till mötena, tex geologi, svampar och liknande.

Andra med lång tid i styrelsen från denna tid är Tomas Björnsson (2000-) totalt 24 år i styrelsen, Cecilia Wide (2006-) totalt 18 år i styrelsen samt Ingela Björck (2009-) totalt 15 år i styrelsen.

REDIGERING: KIM OLTHED

Nytt köpcentrum går emot miljömål

LT 26/11-08

DEBATT
Bygge

Byggnadsnämnden i Lund arbetar vidare med detaljplan för ett nytt köpcentrum vid Mobilia. Detta trots att man uttryckligen anger att tillgängligheten med bil måste vara optimal för att handeln ska löna sig. Hur är det möjligt att kommunens politiker inte har insett att detta är fel väg att gå?

När kommunen låter en konsult göra en avstämning mot miljömålen i LundaMaTs II och LundaEko är slutsatsen att detaljplanen i sin helhet bedöms försvåra

möjligheterna att uppnå miljömålen. Biltrafiken på Norra Ringen och Fjelievägen kommer att öka, men det anses marginellt i förhållande till den totala trafiken i kommunen och den allmänna trafikökning som förväntas. Vore det inte i stället skäl att försöka hejda trafikökningen där man kan, i stället för att förvärpa en redan hotfull utveckling?

Meningen med att placera ett köpcentrum med livsmedelshandel vid Fjelieron-dellen är att locka bilister, och övriga kategorier av kunder göra sig icke besvär. Barnperspektivet tar man ingen hänsyn till. Det står

"Planförslaget har liten eller ingen påverkan på barns intressen." Om föräldrar väljer att ta med barnen i bilen till en stormarknad i stället för att utnyttja stadsdelsbutiker nära bostaden, vilket kan bli följderna om köpcentrumet byggs, då är det inte bra för barnen.

Politiker, visa att ni tar Lunds ambitiösa miljömål på allvar. Värna den stadsmiljö som Lundaborna uppskattar högt, och som hotas av externhandeln. Säg nej till detaljplanen för Mobiliaområdet!

MARGIT ANDERBERG,
FÖR LUNDS
NATURSKYDDSFÖRENING

Insändare i Lunda Tidningen den 26 november 2008.

Professionalisering

Lunds kommun hade ett stort antal projekt inom den nationella satsningen på Lokala Investerings Projekt (LIP) i början av perioden som fick stor betydelse för naturvårdsarbetet och det miljöstrategiska arbetet. Bland annat restaurerades strandängar vid Krankesjön, Klingavälsåns nedre lopp meandrades, groddammar grävdes på Revingefältet, evighetsträd skyddades, biologisk mångfald stärktes på Sankt Hans backar, fäladsmarker restaurerades på Romeleåsen och Naturbussen startades. Många projekt genomfördes även för att minska trafikens miljöpåverkan, och ett mobilitetskontor inrättades på tekniska förvaltningen. Resultatet blev fler tjänster i kommunen med naturvårdsstrateger, miljöstrateger, pedagoger, trafik- och vattenspecialister med flera. Paul-Eric Jönsson var kommunekolog 1998-2007 och ersattes sedan av Cecilia Backe 2007-2017. Park- och naturvårdsförvaltningens sammanslagning med gatu- och trafikförvaltningen med flera i en Teknisk förvaltning under Tekniska nämnden år 1997 innebar att naturvården fick en mer undanskymd roll i den kommunala organisationen. Sammanfattningsvis ökade antalet anställda som jobbade i kommunen, på länsstyrelsen och i konsultbolag kraftigt under denna period vilket påverkade den ideella natur- och miljörörelsen bland annat genom att det blev allt svårare att följa med i allt som hände inom området. Det kom också allt fler remisser och strategiska dokument att ge synpunkter på.

Skyddad natur

Under perioden var arbetet med att skydda natur mycket aktivt. 1999 kom miljöbalken som gav kommunerna möjlighet att bilda naturreservat. Totalt bildades 12 naturreservat under åren 2000-2014, varav fyra var kommunala, till en total areal på 756 hektar. Sammantaget var vid periodens slut 3621 hektar skyddade som naturreservat och nationalpark vilket motsvarar 8% av kommunens areal samt 10% som naturvårdsområde. Genom att Sverige gick med i EU år 1995 fick vi förhålla oss till art- och habitatdirektivet som förutsatte att Sverige också pekade ut ett antal naturområden för att säkerställa skyddet av vissa utpekade naturtyper och arter som är sällsynta i resten av EU. Dessa kallas för Natura 2000-områden och för dem gäller delvis andra regler än för naturreservat (om de inte också är skyddade som naturreservat). I Lunds kommun blev det flera naturreservat Natura 2000-områden men även det stora militära övningsfältet Revingehed på närmare 5000 hektar vilket innebar att ytterligare 10% av kommunens yta var formellt skyddad.

505 2/18-06

REDIGERING: MARIE JOHANSSON

FOTO: LARS BRUNDIN

Åsa Johansson, Georg Andersson, Ole Malmberg och Linda Birkendal slår en äng i Sularp för att ge plats åt de näringsfattiga blommorna.

De gör majvivorna en tjänst

LUND. När Lundabygdens naturvårdsförening gör en insats för de näringsfattiga, är det liär som gäller.

– Slåtermaskiner fransar gräset, säger Linda Birkendal, ordförande i naturvårdsföreningen. Vädret gjorde sitt för att reducera antalet frivilliga men en handfull hemän trotsade regnet och gav sig ut i Sularps ängsmark för att hålla den gamla slåttertraditionen vid liv.

För hundra år sedan var det en naturlig sysselsättning för bönderna. Gräset slogs, torkades och gavs till djuren.

En bieffekt var att en massa växter som kräver ljus, luft och näringsfattig jord blomnade.

När konstgödslandet blev allt vanligare bland svenska bönder dog traditionen.

– Detta är väldigt viktigt för näringsfattiga blommor som majviva, och orkidéer. Annars tar nässlor, Älgräs och buskar över. Föreningen har gjort det här i ungefär 15 år, säger Linda Birkendal som just ägnat en halvtimme åt att skriva fast liäblad på orven.

Georg Andersson och **Ole Malmberg** är redan igång ner på ängen. Arbetet blir extra tungt eftersom gräset är vått. Men det hjälper att ha rätt knyck.

– Man måste hålla intill krop-

pen och rotera med höfterna, säger Ole Malmberg, som lärde sig av sin morfar.

Sularpsängen är full av växtarter, hur många är det ingen som riktigt vet.

– Det gäller bara att titta efter, säger Georg Andersson och börjar påta i en tuva som visar sig bestå av flera olika sorters halvgräs som Tåg och Starr.

Naturvårdsföreningen får inga bidrag för sitt slit. Möjligen skulle de kunna få lite EU-bidrag via kommunen, spårar Linda Birkendal, men ändrar sig snabbt.

– Det är bättre att slå än att hålla på med pappersarbete. Det är så tråkigt att skriva papper, folk tycker att detta är roligt, säger hon.

Jens Mikkelsen
jens.mikkelsen@naturvardsforeningen.se

5. Klimatet i fokus 2015-2024

Det är alltid svårast att beskriva den närmaste historien. 2014 blev artikelförfattaren ordförande och satt i två år innan Tomas Björnsson tog över för resterande sju år som ordförande. Andra med lång tid på förtroendeuppdrag är som tidigare nämnts Ingela Björck, Leif Runesson, Margit Anderberg och Cecilia Wide samt Johan Kerttu (2011-2017). Programverksamheten fortsätter på samma sätt som under en stor del av föreningens historia. Fyra eller fem arbetsgrupper har varit aktiva under perioden och flera studiecirkel har anordnats, bland annat om fåglar och klimat. Mest aktiva är klimatgruppen, plangruppen och cykelgruppen. Klimatfrågan har vuxit som en av de stora utmaningarna i miljö- och naturvårdsarbetet. 2015 genomfördes COP 21 i Paris som resulterade i den hittills viktigaste överenskommelsen för klimatet som går under benämningen Parisavtalet. Målet är att begränsa uppvärmningen på jorden till klart under 2 grader och helst under 1,5 grader. Trots detta har det varit svårt att gå från ord till handling.

Samtal med Tomas Björnsson

Jag får möjlighet att samtala med Tomas som berättar att han gick med i LNF mer aktivt år 2001 men hade varit medlem i föreningen sedan 1990-talet. Redan 1996 hade han blivit aktiv i vindkraftsföreningen Lundavind 1 som planerade vindkraftverk på Trollebergs marker. Tomas hamnade i styrelsen för vindkraftsföreningen och på en vandring i Höjeådalen med föreningen kom han i kontakt med Nils Lewan som föreslog att han skulle engagera sig i LNF. Gösta Regnéll som satt i valberedningen värvade sedan ganska snabbt (år 2001) Tomas till styrelsen där Linda Birkedal var ordförande. Han blev tidigt vice ordförande, var detta medan Margit och Per var ordförande, och blev sedan själv ordförande år 2017.

Att vara ordförande är ett kall, och någon behöver ta ansvar för verksamheten, menar Tomas. Det går inte att glädja sig åt framgångar särskilt länge för det finns så många utmaningar. Föreningsarbetet är ett evighetsarbete som aldrig tar slut. Föreningen hade sedan länge ett ambitiöst program som Tomas förvaltade med hjälp av styrelsen.

Viktiga miljövårdsfrågor under åren har varit ESS, att minska bilismen och öka cyklandet samt klimatfrågan i stort. Tomas klimatengagemang väcktes på allvar år 2006 när Sternrapporten kom och visade klimatutmaningen som det största marknadsmisslyckandet. Strax efteråt läste Tomas Mark Lynas bok "6 grader" och George Monbiots "Heat" som fungerade som väckarklockor för honom. Därefter har Tomas läst tusentals vetenskapliga artiklar för att lära sig mer om klimatfrågan.

Tomas var med att starta det nationella klimatnätverket i Naturskyddsföreningen år 2008, som också fick en nationell samordnare via rikskansliet. På stämman 2014 krävde Tomas och Lunds naturskyddsförening

att riksföreningen skulle driva "netto noll" i utsläpp till 2030 i stället för 2040, vilket han fick igenom. 2015 startade Tomas tillsammans med stadsbiblioteket och Hållbarhetscentrum vid Lunds universitet en ny föreläsningsserie som fortfarande pågår (den tidigare var i Stadshallen). Ett stort antal viktiga forskare har medverkat under åren, och många har blivit personliga vänner till honom. Den mest populära föreläsningen var "semester på tåg" som lockade över 350 besökare varav alla inte fick plats i bibliotekets atrium.

En stor händelse under åren var COP 15 år 2009 i Köpenhamn, där Tomas medverkade under två veckors aktiviteter. Resultatet var inte så upplyftande men alla kontakter och erfarenheter var värdefulla. Kunskapen om klimatutmaningen har varit viktig i de många remisser och planärenden som föreningen engagerat sig i. Medias rapportering av klimatfrågan har förändrats radikalt under tio år från mycket tveksamt till engagerat och insiktsfullt.

Åk på klimatvänlig semester med gott samvete SDS 29/6-07

LUND. Österlen eller Österrike, man behöver inte köra bil och inte flyga. Semester kan tillbringas per fot, per cykel eller med tåg. De olika färdssätten kan dessutom kombineras.

Lunds naturskyddsförening och Lunds kommun har tagit fram sju broschyrer med konkreta tips till hur man tillbringar en klimatvänlig semester.

Initiativet kommer från Tomas Björnsson, vice ordförande i naturskyddsföreningen. Han är van vid att utnyttja klimatvänliga transporter när han och familjen ska på semester. I går eftermiddag åkte de tåg till Halmstad och fortsatte med cykel till Västergötland.

Om tågcykling bland annat i Skåne handlar en av de broschyrer som nu finns på Turistbyrån och Stadsbiblioteket. Landskrona och Ystad finns bland utflyktsmålen samt även tips med mål för tåg-

ILLUSTRATION: URSULA WILBY

Semester på cykel är ett miljövänligt alternativ.

resor ut i Europa där man fortsätter till fots eller cykel för till Alperna, Holland eller Moseldalen.

Utan att anstränga sig för mycket kan man slöcykla och övernatta till exempel på Bjärehalvön eller på Österlen.

Den som orkar mer kan ge sig ut på långcykling till Västkusten eller Ronneby Brunn.

Tre av broschyrerna ger tips om vandrings- och cykelturer i och omkring Lund.

– Det kan räcka med att ta stadsbussen till en ändhållplats och gå en tur eller så vandrar man till Dalby eller Billebjär, säger Tomas Björnsson.

Den som sätter sig på cykel i Lund kan hamna i Alnarpsparken eller Tirups ortagård.

Ingrid Nathéll
ingrid.nathell@sydsvenskan.se

Artikel i Sydsvenska Dagbladet där Tomas Björnsson har inspirerat journalisten till klimatvänlig semester den 26 juni 2007.

Cykelkartor

Tomas Björnsson har ägnat mycket tid åt att främja cykeln som det mest miljövänliga fordonet. Bland annat har han gett ut flera broschyrer om cykelsemester under de senaste 20 åren. Han har också tagit fram ett pedagogiskt kartunderlag för cykelkartor som idag används i ett stort antal kommuner runt om i södra Sverige, bland annat Lunds kommun. 2018 var Tomas och Per Blomberg redaktörer för en cykelguide till Lundabygden där cykelkartan kompletteras med beskrivning av 23 cykelturer och över 200 intressanta platser i kommunerna Lund, Lomma, Burlöv, Staffanstorp samt delar av Eslöv och Kävlinge. Precis som med utflyktsguiden som föreningen gav ut 20 år tidigare gjorde de större företagen i Lund förbeställningar som hjälpte föreningen klara av tryckkostnaderna. Tomas har fortsatt arbetet med cykelkartor för hela Götaland och våren 2024 var det premiär för den digitala kartan via webben. LNF gör det möjligt att hitta bästa vägen för cykelutflykter till naturen var du än befinner dig söder om Göteborg och Jönköping.

MALMÖ LUND SKÅNE

LUND · VALET 2022

Tomas Björnsson är en hängiven miljövän. Han läser på mycket om den komplexa klimatfrågan, för att förstå både de naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga aspekterna på problematiken. FOTO: JOAKIM STIERNA

Politikernas engagemang för miljön satt under lupp

I en lång rad frågor, som förbättrad cykelinfrastruktur och mer grönska, finns det en politisk majoritet i kommunfullmäktige. Det visar Naturskyddsföreningens valenkät. När det nya styret har hunnit installera sig är det dags att omsätta ord till handling, menar Tomas Björnsson, ordförande.

När man pratar enskilt med politikerna, så är de positiva till förändringar, men de tror inte att väljarna är redo. Men jag tror att både politiker och väljare

pekar på varandra just nu, säger Tomas Björnsson. Valenkäten har skickats ut till samtliga partier. Samtliga förutom KD har svarat. Fi kom in med partiets synpunkter lite sent, så dessa har inte vägts in i analysen.

En liknande valenkät gjordes inför förra valet för fyra år sedan.

– Men till exempel när det gäller förbättrad cykelinfrastruktur, så var partierna positiva även för fyra år sedan. Men det har inte hänt mycket. Politikerna menar att cykelvägarna blir

så dyra att de inte byggs, säger Tomas Björnsson. Cykelsäkerheten och framkomligheten i Genarp är under all kritik, menar han. Ett annat stort behov är en cykelväg mellan Stångby och Håstad.

Mer grönska i Lund, fler träd, finns det också en politisk majoritet för, visar enkäten.

– Naturskyddsföreningen har inga konkreta planer här. Att inventera alla gator och vägar för att se var det kan planteras mer är en för stor uppgift för oss, säger Tomas Björnsson.

Men det behövs fler träd för att ge svalka och motverka översvämningar. Enligt forskarna kommer Lund att ha ett klimat motsvarande det i Paris år 2050.

Även i fråga om att ge större anslag till naturvården är majoriteten för. Endast M och L har invändningar.

– Men vi pratade om detta också för fyra år sedan och det verkar vara svårt att få igenom en förändring, säger Tomas Björnsson.

En ny fråga är huruvida Lunds kommun ska inrätta ett lokalt klimatombudsråd. Endast M, L och

SD är emot ett sådant. De tre partierna tycker redan att det görs mycket arbete på denna front.

En sista fråga som Naturskyddsföreningen fått gehör för är inrättandet av en utsläppsbudget. Bara SD och M har synpunkter emot en sådan budget.

– Jag får gå vidare och gå och prata med politikerna i valstugorna. Om de är positiva, tycker jag det är dags att de gör något, säger Tomas Björnsson.

TEXT: JOAKIM STIERNA
JOAKIM STIERNA
GÖTTALF

Artikel i Skånska Dagbladet där Tomas Björnsson intervjuas om föreningens valenkät den 23 augusti 2022.

Lunds kommun

Lunds kommun har arbetat strategiskt med natur- och miljövård genom många strategiska dokument som antagits och kommunen får återkommande mycket hög ranking i nationella och internationella utvärderingar av miljövårdsarbetet. Resultatet i klimatpåverkan har inte samma framgångar och framför allt förflyttas utsläppen till andra platser genom invånarnas konsumtionsmönster. Under perioden har bara tre naturreservat bildats på totalt 113 hektar. Det är en tydlig inbromsning men så har också de viktigaste områdena redan skyddats med 8,5% i naturreservat och nationalparker, ytterligare 10% i naturvårdsområde och 10% inom Natura 2000 områden som inte har andra skydd. Totalt motsvarar detta närmare 30% skyddad natur som är målet för FN och EU. Tyvärr är dock inte dagens skötsel av naturreservaten tillräcklig för att uppfylla de behov som finns om de olika arterna och habitaterna ska kunna bevaras under lång tid.

Sammanfattning

Lunds Naturskyddsförening föddes som Lundabygdens Naturvårdsförening 1974 och omfattade då fyra kommuner Lund, Staffanstorp, Lomma och Kävlinge. Fram till 1986 bildade de övriga tre kommunerna egna lokalföreningar av Naturskyddsföreningen och Lundabygdens Naturskyddsförening omfattade därefter Lunds kommun. 2007 bytte föreningen namn till Lunds Naturskyddsförening men behåller förkortningen LNF.

Under föreningens 50 år har ett stort antal personer varit engagerade i verksamheten och över 270 personer har haft förtroendeuppdrag. Medlemsantalet började med cirka 500 och har sedan vuxit till över 4000 på 2020-talet. Med över 20 aktiviteter i form av föreläsningar och utflykter varje år har föreningen idag genomfört över 1000 aktiviteter där mer än 20 000 personer deltagit. LNF är en av Lunds kommuns största ideella föreningar och den viktigaste rösten för att tillvarata naturens intressen och värna om en hållbar framtid för alla människor.

Föreningen har kämpat för att bevara många av de 32 naturreservat som nu är skyddade i kommunen, skrivit ett stort antal skrivelser och remissyttranden i kommunala frågor och bedrivit opinion för att påverka kommunala och regionala beslut som påverkar naturen och miljön. Men den kanske främsta uppgiften för föreningen är att sprida kunskap, känsla och ansvar för natur och miljö med globala utblickar för den lokala verkligheten.

Per Blomberg 2024-08-17